

'Stemgedrag verkiezingen Provinciale Staten 20 maart 2019'

AOb-ledenenquête januari 2019

Inleiding

GroenLinks populairst onder AOb-leden

Vier van de tien AOb-leden twijfelen wat ze gaan stemmen op 20 maart 2019. Maar bij de groep die al een keuze heeft gemaakt, is GroenLinks met eenderde van de stemmen de grote winnaar. De partij snoept veel kiezers weg bij D66. Dat blijkt uit de leden-enquête die onderzoeksbureau Regioplan eind november voor de AOb hield.

In het onderwijs wordt al decennialang in meerderheid links gestemd. Na de jarenlange hegemonie van de PvdA onder de AOb-leden, vechten de laatste jaren D66, SP en GroenLinks afwisselend om de eerste plaats. In 2016 kreeg de partij van Alexander Pechtold (D66) de voorkeursstem uit het onderwijs en belandde met een fors investeringsprogramma voor onderwijs op nummer één bij de AOb-leden.

Nu moet de partij -inmiddels onder leiding van Rob Jetten- zien dat de aanhang onder AOb-leden halveert. *'D66 was er altijd voor de leraren en het onderwijs, toch? Wat hebben ze ons laten zakken'*, geeft één van de geënquêteerden als toelichting.

GroenLinks profiteert daarvan en in mindere mate PvdA en SP. Ook regeringspartij VVD levert flink in, de afhakers daarvan verhuizen voornamelijk naar D66 en Forum voor Democratie. De christelijke partijen in de coalitie, CDA en ChristenUnie, zijn klein onder de AOb-leden en zien hun aanhang niet erg veranderen.

Opmerkelijk is dat het onderwijsbeleid de oorzaak van de switch is bij 44 procent van degenen die van partij veranderen. Die reden is vooral doorslaggevend voor mensen die D66 (59 procent) en VVD (53 procent) de rug toekeren. De christelijke coalitiepartijen hebben daar minder last van. In het verleden was een andere stemvoorkeur meestal het gevolg van het algemene kabinetsbeleid.

Verantwoording

Onderzoeksbureau Regioplan peilde het stemgedrag eind november vorig jaar onder meer dan 11 duizend AOb-leden. Daarvan waren er ruim tienduizend werkend, en meer dan 1.600 student op een lerarenopleiding of gepensioneerd. Regioplan was verantwoordelijk voor de afname van de vragenlijst en de aanlevering van de data. De rapportage is gemaakt door de AOb. Hoewel de gegevens voor alle partijen worden getoond in onderstaande tabellen, zijn deze voor sommige kleine partijen onder de AOb-leden niet betrouwbaar, omdat er minder dan honderd mensen daar een voorkeur voor hebben aangegeven. Dat is het geval bij Denk en de SGP.

Resultaten

Stemgedrag 2017-2019 alle deelnemers

Wat heeft u gestemd in 2017 vergeleken met wat gaat u stemmen in 2019. Hieruit wordt duidelijk dat eind november bij veel AOb-leden de twijfel nog groot is. Vier van de tien hebben nog geen keuze gemaakt. Wel is een groot verschil bij D66 zichtbaar en wordt GroenLinks de populairste partij.

partij	2017	2019	verschil
VVD	7%	2%	-5%
PvdA	13%	11%	-2%
CDA	4%	2%	-2%
PVV	1%	1%	=
SP	10%	8%	-2%
D66	25%	8%	-17%
GroenLinks	21%	21%	=
Christen Unie	2%	1%	-1%
SGP	0%	0%	=
Partij voor de Dieren	3%	3%	=
50PLUS	1%	1%	=
Denk	0%	0%	=
Forum voor democratie	1%	2%	+1%
Anders	1%	1%	=
Niet/ongeldig gestemd	3%	2%	-1%
Weet ik niet meer/nog niet	8%	39%	+31%

Stemgedrag 2017-2019 groep die keuze heeft gemaakt

Zonder de twijfelaars en de mensen die hun stemgedrag zijn vergeten ontstaat een beter beeld van de verschuivingen tot nu toe. GroenLinks wordt dan veruit het populairst.

	2017	2019	verschil
GroenLinks	23%	33%	+10%
PvdA	14%	17%	+3%
D66	28%	13%	-15%
SP	10%	12%	+2%
Partij voor de Dieren	4%	5%	+1%
VVD	7%	4%	-3%
CDA	4%	3%	-1%
Forum voor democratie	1%	3%	+2%
Niet/ongeldig gestemd	3%	3%	0%
Christen Unie	2%	2%	0%
50PLUS	1%	2%	0%
Anders	1%	1%	0%
PVV	1%	1%	0%
Denk	0%	0%	0%

SGP	0%	0%	0%
-----	----	----	----

Twijfel

De meeste twijfelaars zitten bij de mensen die in 2017 niet gestemd hebben, en coalitiepartijen VVD, D66 en CDA.

partij	Twijfel
Niet gestemd	48%
VVD	48%
D66	48%
CDA	46%
Anders	44%
Christen Unie	33%
50PLUS	29%
Forum voor democratie	28%
SP	27%
PVV	26%
DENK	26%
Partij voor de Dieren	23%
PvdA	23%
GroenLinks	21%
SGP	14%

Trouw

De grootste partijtrouw is te vinden bij GroenLinks, Forum voor Democratie en SGP. Zeven van de tien stemmers uit 2017 kiezen dit jaar opnieuw voor dezelfde partij.

partij	Trouw
GroenLinks	71%
Forum voor democratie	70%
SGP	69%
Partij voor de Dieren	64%
PvdA	63%
DENK	60%
SP	60%
Christen Unie	57%
50PLUS	49%
PVV	47%
Niet gestemd	39%
CDA	37%
Anders	33%
VVD	31%
D66	26%

Transfer

Van de groep die nu al zeker weet dat ze overstappen naar een andere partij, gaan D66 en PVV de meeste stemmen verliezen.

partij	Transfer
D66	27%
PVV	26%
Anders	23%
50PLUS	22%
VVD	22%
SGP	17%
CDA	17%
DENK	14%
PvdA	14%
Partij voor de Dieren	13%
SP	13%
Niet gestemd	13%
Christen Unie	11%
GroenLinks	8%
Forum voor democratie	2%

Reden partijtransfer

Het onderwijsbeleid scoort hoog bij de mensen die van partij veranderen. In het verleden scoorden het kabinetsbeleid of het economisch beleid meestal hoger.

Reden verandering stemgedrag	
Het onderwijsbeleid	44%
Het economisch beleid	12%
Het complete kabinetsbeleid	40%
Andere reden	28%

Kijken we naar de coalitiepartijen, dan ligt bij voormalige VVD- en D66-stemmers het onderwijsbeleid als reden om de overstap naar een andere partij te maken hoger dan gemiddeld.

Reden partijswitch coalitiepartijen: onderwijsbeleid	
D66	59%
CDA	39%
CU	29%
VVD	53%

Partijtransfer per partij

	NAAR																
VAN	50+	Anders	CDA	CU	D66	DENK	FvD	GL	Niet	PvdD	PvdA	PVV	SGP	SP	VVD	Nog niet	
50+	49%	2%	2%	0%	0%	0%	4%	2%	2%	1%	2%	2%	0%	6%	2%	29%	
Anders	1%	33%	0%	1%	2%	0%	6%	3%	4%	1%	3%	0%	0%	3%	1%	44%	
CDA	1%	0%	37%	1%	2%	0%	3%	1%	0%	0%	3%	0%	0%	2%	1%	46%	
CU	1%	0%	1%	57%	0%	0%	0%	3%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	0%	33%	
D66	0%	1%	0%	0%	26%	0%	1%	12%	1%	1%	6%	0%	0%	3%	1%	48%	
DENK	0%	0%	0%	0%	2%	60%	0%	5%	2%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	26%	
Forum	0%	0%	1%	0%	0%	0%	70%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	28%	
GL	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	71%	0%	1%	2%	0%	0%	2%	0%	21%	
Niet	1%	2%	1%	0%	1%	0%	1%	5%	39%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	48%	
Dieren	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	5%	0%	64%	0%	1%	0%	4%	0%	23%	
PvdA	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	7%	0%	1%	63%	0%	0%	2%	0%	23%	
PVV	1%	0%	1%	0%	2%	0%	15%	2%	1%	2%	0%	47%	1%	3%	1%	26%	
SGP	0%	0%	3%	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	69%	3%	0%	14%	
SP	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	7%	0%	2%	2%	0%	0%	60%	0%	27%	
VVD	1%	1%	2%	1%	7%	0%	3%	2%	1%	1%	2%	0%	0%	1%	31%	48%	
Weet niet meer	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	2%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	93%	

Partijrouw

Partijwifel

Partijverlies > 5%